

Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull

Verndaráætlun 2010-2020



UMHVERFISSTOFNUN

Akureyri Egilsstaðir Ísaförður Mývatn
Reykjavík Snæfellsnes Vestmannaeyjar

2010

EFTIRTALDIR VIÐAUKAR FYLGJA VERNDARÁÆTLUNINI EN ERU EKKI TIL STAÐFESTINGAR RÁÐHERRA:

VIÐAUKI I	Framkvæmdaáætlun. Leiðir til að ná fram markmiðum verndaráætlunar.
VIÐAUKI II	Verkefnaáætlun.
VIÐAUKI III	Samantekt um Þjóðgarðinn Snæfellsjökul vegna verndaráætlunar.
VIÐAUKI IV	Jarðfræði.
VIÐAUKI V	Lífríki.
VIÐAUKI VI	Menningarminjar.



UMHVERFISSTOFNUN

Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull
Verndaráætlun 2010-2020

TEXTI

Guðbjörg Gunnarsdóttir
Margrét Valdimarsdóttir
Umhverfisstofnun

HÖNNUN OG UMBROT

Völundur Jónsson

PRENTUN

Leturprent

© Umhverfisstofnun, Reykjavík, 2010

UST-2010:09

UMHVERFISSTOFNUN
Suðurlandsbraut 24
108 Reykjavík
Sími: 591 2000
Símbref: 591 2010
umhverfisstofnun@umhverfisstofnun.is

ÞJÓÐGARÐURINN SNÆFELLSJÖKULL
Klettsbúð 7
360 Snæfellsbær
Sími: 436 6860
Símbref: 436 6861
snæfellsjokull@umhverfisstofnun.is



INNGANGUR

Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull var stofnaður árið 2001 samkvæmt lögum nr. 44/1999 um náttúruvernd og er þjóðgarðurinn í umsjón Umhverfisstofnunar. Þjóðgarðurinn Snæfellsjökull er eitt af fjölmörgum friðlýstum svæðum á Íslandi en Umhverfisstofnun hefur umsjón með flestum þeim svæðum sem friðlýst eru samkvæmt lögum um náttúruvernd. Stofnunin hefur margþætt hlutverk varðandi umsjón, rekstur, fræðslu og eftirlit á friðlýstum svæðum. Hún er jafnframt leyfisveitandi á svæðunum og á það jafnt við um hvers konar framkvæmdir eða mannvirkjagerð sem og rannsóknir. Markmið verndaráætlunar fyrir þjóðgarðinn Snæfellsjökul er að tryggja vernd náttúru- og menningarminja. Í þessu felst m.a. að náttúra þjóðgarðsins fái að þróast eftir eigin lögmálum eins og kostur er um leið og almenningi er gert kleift að njóta þess sem svæðið hefur upp á að bjóða. Fleiri ferðamönnum fylgir aukið álag á náttúruna og eykur það þörfina á skipulagi vegna verndunar innan þjóðgarðsins.

Verndaráætlunin felur í sér stefnumörkun til framtíðar. Framkvæmdaáætlun (viðauki I), sem lýsir þeim aðgerðum sem nauðsynlegar eru til að framfylgja markmiðum verndaráætlunarinnar, var unnin samhliða verndaráætluninni. Verndaráætlunin er því einnig stjórnæki sem tekur m. a. á landvörslu, skipulagi, vernd og stjórnun.

Verndaráætlun er samvinnuverkefni fjölda hagsmunaaðila s.s. sveitarstjórnar, Umhverfisstofnunar og ferðaþjónustuaðila. Þjóðgarðurinn hefur ásamt sveitarfélögum á Snæfellsnesi hlotið Earth Check umhverfisstöðun fyrir umhverfissvæna starfsemi og er verndaráætlunin í samræmi við hana. Verndaráætlun er í samræmi við reglugerð um þjóðgarðinn Snæfellsjökul nr. 568/2001.

Eins og kveðið er á um í 52 gr. náttúruverndarlaga nr. 44/1999 og í 22. gr. reglugerðar nr. 568/2001 um þjóðgarðinn Snæfellsjökul er þessi tillaga að verndaráætlun og landnotkun lögð fyrir umhverfisráðherra til staðfestingar.

ÞAKKARORÐ

Verndaráætlun sú sem hér lítur dagsins ljós er unnin upp úr mun stærri greinargerð. Hún fylgir verndaráætluninni sem viðauki III; Samantekt um þjóðgarðinn Snæfellsjökul. Að vinnu við þá greinargerð komu fjölmargir aðilar. Ber sérstaklega að þakka sérfræðingum hjá Umhverfisstofnun og ráðgjafarnefnd þjóðgarðsins. Einnig skal þakka þeim stofnunum, samtökum og einstaklingum sem lásu greinargerðina yfir, sendu inn athugasemdir og bentu á hvað betur mætti fara. Síðast en ekki síst ber að þakka þeim sem hafa í samtölum við starfsmenn kveikt hugmyndir og rætt mál sem leitt hafa til frjórna skoðanaskipta og hugmyndavinnu.

MARKMIÐ VERNDARÁÆTLUNAR

Þjóðgarðar eru stofnaðir til að varðveita sérstætt landslag, lífríki og menningarminjar og veita almenningi upplýsingar um landsvæðið og aðgang að því eftir tilteknum reglum. Sérstaða þjóðgarðsins felst í að jökullinn sjálfur, Snæfellsjökull er innan hans, í fjölbreytilegum jarðmyndunum, nálægð við sjóinn og merkur sögulegum minjum tengdum árabátaútgærd. Meginmarkmið verndunarinnar og aðferðir til að ná þeim eru eftirfarandi:

KORTLAGNING SVÆÐISINS

Helstu náttúrufræðiseinkenni og landslagsgerð, s.s. strandgerð, hraun, graslendi, votlendi og fjallendi eru kortlögð. Út frá þessu er svæðinu skipt upp og flokkað eftir verndargildi, hættu á raski og hversu viðkvæmt landið er fyrir breytingum. Þetta skapar grundvöll fyrir skipulag á verndun og uppbyggingu til framtíðar. Vinna þarf deiliskipulag fyrir þjóðgarðinn.

LANDNOTKUN

Innan ystu marka þjóðgarðsins eru landsvæði sem ekki tilheyra þjóðgarðinum. Til að auðvelda heildstæða stjórnun er æskilegt að þau komist í eigu ríkisins og umsjón þjóðgarðsins. Ef litið er til nærliggjandi náttúruverndarsvæða og landslagsheilda er æskilegt að framtíðarmörk þjóðgarðsins liggja um Fróðárheiði. Stærri svæði skapar betri heild en um leið er nauðsynlegt að skipta landnotkun nánar eftir svæðum innan þjóðgarðsins þar sem taka þarf tillit til fleiri og margþættari landnotkunar en nú er gert, s.s. landbúnaðar, sumarhúsabyggingar, sjósóknar og friðunar. Ef af slíkri stækkun verður kallar það á gott samstarf og samráð við alla hagsmunadila.

Svæði innan þjóðgarðsins eru breytileg eftir náttúruvari. Með því að skipta honum upp í samræmi við það er auðveldara að skipuleggja svæðið út frá verndargildi og þolmörkum.

Þjóðgarðurinn er ekki eyland og því er ákjósanlegt að nærliggjandi svæði myndi samfellu með þjóðgarðinum að því er varðar t.d. upplýsingagjöf og skipulag.

VERNDUN JARÐMYNDANA

Verndargildi þjóðgarðsins felst að stórum hluta í fjölbreyttum jarðmyndunum. Markmið þjóðgarðsins er að viðhalda þessu verndargildi með því að rýra ekki jarðfræðilega fjölbreytni svæðisins. Markmiðið næst með því að verndun jarðmyndana sé ávallt höfð að leiðarljósi við skipulag, framkvæmdir og aðra uppbyggingu og að markvisst sé unnið að fræðslu um mikilvægi þeirra.

VERNDUN LÍFRÍKIS

Markmið þjóðgarðsins er að vernda lífríki svæðisins í sem upprunalegastri mynd í anda samningsins um líffræðilega fjölbreytni. Náttúra svæðisins á að fá að þróast sem mest án inngripa mannsins og óheimilt er að flytja framandi tegundir plantna og dýra í þjóðgarðinn. Öll endurheimt og/eða stjórnun búsvæða, vistgerða eða vistkerfa sem hugsanlega verður ákveðin skal taka mið af framangreindu. Eyða þarf framandi plöntutegundum og dýrategundum sem hafa áhrif á ríkjandi vistkerfi á svæðinu. Óheimilt er að stunda fiskeldi eða skógrækt innan þjóðgarðsins eða hvaða þá starfsemi sem er líkleg til að samrýmast ekki framangreindum markmiðum. Innan þjóðgarðsins er að finna þrjár plöntur á valista. Fjöldi sjófugla er við sjóinn, refagreni eru í þjóðgarðinum, fjörur eru fjölbreyttar og gróðurfar í hraunum fjölskrúðugt.

VERNDUN MENNINGARMINJA

Verndargildi þjóðgarðsins felst m.a. í menningarminjum frá þeim tíma þegar gert var út á árabátum frá verstöðvum víða við ströndina. Tryggja þarf að menningarminjar séu verndaðar m.a. með því að stuðla að skráningu, rannsóknum og fræðslu, og sjá til þess að hvergi sé við þeim hróflað nema með samþykki viðkomandi stjórnvalds, Fornleifaverndar ríkisins.

VERNDUN LANDSLAGS

Snæfellsjökull er megineinkenni þjóðgarðsins og landshlutans. Landslag þjóðgarðsins hefur mikið verndargildi á alþjóðavísu, enda einkennist það og er mótað af fjölbreyttum jarðmyndunum og eldvirkni. Við hönnun mannvirkja þarf að hafa að leiðarljósi að þau falli vel að heildarsvipmóti umhverfisins þannig að þau skerði ekki hughrif fólks af landslaginu. Laga þarf lýti sem hafa orðið á landslagi, s.s. með því að ganga frá sorpurðunarstöðum og malartökustöðum að Saxhóli undanskildum (sbr. viðauki III; Samantekt um þjóðgarðinn Snæfellsjökul).

ÚTIVIST OG FERÐAÞJÓNUSTA Í SÁTT VIÐ ÞJÓÐGARÐINN

Náttúran er helsta aðráttarafur Íslands fyrir erlenda ferðamenn. Útivist í þjóðgarðinum byggist að stærstum hluta á náttúrunni en menningarminjar, sögur og sagnir og aðrir menningar- tengdir þættir hafa einnig mikla þýðingu fyrir ferðamenn á svæðinu. Nauðsynlegt er að uppbygging innan þjóðgarðsins stuðli að góðu aðgengi fyrir alla og að hún verndi jafnframt náttúruna. Upplýsa þarf gesti um þær umgengisreglur sem gilda, s.s. varðandi gistingu í þjóðgarðinum og umferð á Snæfellsjökli. Gera þarf ráðstafnir til að tryggja að ekki verði reynt á þolmörk þjóðgarðsins og skal ferðaþjónusta innan hans skipulögð á grundvelli sjálfbærar ferðamennsku. Byggja þarf upp ákveðna þjónustu, t.d. að leggja góða göngustíga á völdum stöðum til að beina fólki frá viðkvæmari svæðum og inn á aðra áhugaverða staði.

BÆTT AÐSTAÐA FYRIR GESTI

Kjarnar þjónustu verða tveir, þjóðgarðsmiðstöð á Hellissandi og gestastofa á sunnanverðu Snæfellsnesi. Báðir staðirnir eru fyrir utan núverandi mörk þjóðgarðsins en á þessu svæði er slíkt fyrirkomulag talið ákjósanlegt og stuðla að betri nýtingu á ýmiss konar aðstöðu. Önnur aðstaða, s.s. áningarstaðir, bíla- staði, salerni, stígar og skilti í þágu ferðaþjónustu, verða á vinsælum viðkomustöðum innan þjóðgarðsins. Gert er ráð fyrir að gistiáðstaða, þar með talin aðstaða fyrir tjöld, fellihýsi og húsbíla, verði utan núverandi þjóðgarðsmarka. Við uppbyggingu í þjóðgarðinum er lögð áhersla á aðgengi fyrir alla.

EFLING FRÆÐSLU OG SAMSTARFS

Gert er ráð fyrir að öll fræðsla og upplýsingagjöf taki mið af aðferðafræði umhverfistúlkunar þar sem m.a. er gert ráð fyrir virkni þjóðgarðsgesta. Almennum ferðamönnum er gefinn kostur á að taka þátt í fræðsludagskrá á sumrin en einnig er lögð áhersla á móttöku sérhópa. Landverðir sjá um meginþunga fræðslunnar á sumrin. Í gestastofu á Hellinum, og síðar einnig á Hellissandi, verður aðstaða til að taka á móti hópum. Auk þess geta almennir ferðamenn leitað sér þar fræðslu og upplýsinga. Stefnt er að því að byggja upp fræðsluþing fyrir öll stig skólakerfisins og í framhaldi af því að vinna að uppbyggingu á náttúruskóla. Íbúar í sveitarfélaginu Snæfellsbæ fóstara þjóðgarðinn fyrir alla landsmenn. Það er því mikilvægt út frá atvinnu-, félagslegum- og verndarsjónarmiðum að bæði starfsmenn þjóðgarðsins og samfélagið á staðnum vinni saman og séu virkir þátttakendur í starfsemi og uppbyggingu þjóðgarðsins. Þetta má m.a. gera með vinnu- og fræðslufundum eða fræðsluferðum með þátttöku heimamanna þar sem málefni þjóðgarðsins eru tekin fyrir.

AUKA MEÐVITUND UM HAGRÆNT GILDI ÞJÓÐGARÐSINS

Þjóðgarðurinn er hluti þeirrar jákvæðu ímyndar sem nýtt er í markaðssetningu ferðaþjónustu á svæðinu. Jafnframt er hægt að nýta þjóðgarðinn og ímynd hans í annarri atvinnu- uppbyggingu. Kvikmyndun innan þjóðgarðsins er háð leyfi Umhverfisstofnunar og takmörkuð sauðfjárbætur er leyfð innan hans. Slysavarnafélagið Landsbjörg rekur þjálfunarbúðir á Gufuskálum og Siglingastofnun starfrækir þrjá vita á svæðinu.

AUKIÐ SAMSTARF UM RANNSÓKNIR

Nauðsynlegt er að þjóðgarðurinn eigi gott samstarf við þá aðila sem stunda rannsóknir á svæðinu. Tryggt verði að þjóðgarðinum berist niðurstöður rannsókna, að til sé ítarlegur listi yfir þær og verði hann aðgengilegur á Netinu.

UMHVERFISVÖKTUN

Gera þarf vöktunaráætlun fyrir þjóðgarðinn til lengri tíma þar sem tekið er á ýmsum þáttum. Meðal þess sem þarf að vakta eru fágætar plöntur, fuglar, refir, minkar, fjöldi ferðamanna og viðhorf þeirra, ástand göngustíga, jarðmyndana, gróðurfars og menningarminja. Við gerð vöktunaráætlana er mikilvægt að samstarf verði haft við fagaðila.

STARFSMENN

Í þjóðgarðinum starfar þjóðgarðsvörður og sérfræðingur allt árið. Yfir sumarið koma landverðir til starfa. Ljóst er að með frekari stækkun og kröftugri starfi verður þörf fyrir fleiri heilsársstarfsmenn og landverði. Lenging ferðamannatímans spilar þar einnig inn í og auk þess sú staðreynd að þjóðgarðurinn er víðfemur.

FJÁRMÖGNUN

Sótt verði um þá styrki sem mögulegt er og aðrar fjármögnunarleiðir nýttar í samræmi við þær reglur sem gilda hjá Umhverfisstofnun. Tryggja þarf að styrktaraðilar lagi sig að því að um er að ræða þjóðgarð þar sem ákveðnar reglur gilda. Tryggja þarf að auglýsingar styrktaraðila brjóti t.d. ekki í bága við markmið þjóðgarðsins og laga um náttúruvernd.

ENDURSKOÐUN

Gildistími verndaráætlunarinnar er tíu ár, 2010-2020.

Verndaráætlun þjóðgarðsins Snæfellsjökuls 2010 – 2020 er hér með staðfest.
Snæfellsbæ 15. júní 2010.

SVANDÍS SVAVARSDÓTTIR
umhverfisráðherra



UMHVERFISSTOFNUN



UMHVERFISRÁÐUNEYTIÐ



FRAMKVÆMDAÁÆTLUN

LEIÐIR TIL AÐ NÁ FRAM MARKMIÐUM
VERNDARÁÆTLUNAR ÞJÓÐGARÐSINS SNÆFELLSJÖKULS

Inngangur

Í framkvæmdaáætlun er þeim leiðum lýst sem taldar eru æskilegar og áformað er að fylgja til að ná fram markmiðum verndaráætlunarinnar. Framkvæmdaáætlunin er ekki staðfest af ráðherra. Ákvarðanir um skipulagsskyldar framkvæmdir sem tilgreindar eru í áætluninni svo og í Verkefnaáætlun og Samantekt um þjóðgarðinn Snæfellsjökul, viðaukar II og III, verða nánar útfærðar í aðal- og deiliskipulagi svæðisins og áhrif þeirra metin.



KORTLAGNING SVÆÐISINS OG STJÓRNUN

- » Þjóðgarðurinn verði kortlagður með tilliti til náttúruminja.
- » Svæðið verði flokkað eftir verndargildi og hættu á raski.
- » Deiliskipulag verði unnið þar sem settir verða skilmálar fyrir skipulagsskyldum framkvæmdum og umhverfisáhrif metin.
- » Þjóðgarðurinn eigi markvisst og gott samstarf við þá aðila sem sinna rannsóknum á náttúrufari og menningarminjum.

LANDNOTKUN

- » Gengið verði frá kaupum á landi innan núverandi marka þjóðgarðsins sem ekki er í eigu ríkisins.
- » Stuðlað verði að því að í framtíðinni nái þjóðgarðurinn að Fróðárheiði, utan þéttbýlis og bújarða.
- » Þjóðgarðurinn geri samning við Snæfellsbæ um verndun fugla við Rif (Rifsós og kríuvarp) í samstarfi við Fuglaverndarfélagið.
- » Tryggt verði að uppbygging göngu- og reiðleiða sé samfelld utan þjóðgarðsmarkanna, t.d. á Ingjaldshóli og á milli Arnarstapa, Hellna, Dagverðarár og þjóðgarðsins.
- » Setja þarf upp skilti við Vatnaleið sem vísa á þjóðgarðinn.
- » Skilti um umgengni á Jöklinum og akstur utan vega verði sett upp við Jökulhálsveg.
- » Skilgreina þarf og merkja þá vegi og slóða sem leyfilegt er að aka á vélknúnum ökutækjum. Allur akstur annars staðar telst vera akstur utan vega nema að leyfi liggi fyrir frá þar til bærum aðilum.
- » Lagfæra og græða upp vegi og slóða sem verða aflagðir.
- » Lagfæra bílastæði við Djúpálónssand.
- » Lagfæra veg upp með Móðulæk að Jökulhálsvegi.
- » Laga, en ekki byggja upp, vegi út á Öndverðarnes, að Nýjubúð, Klofningsrétt, Hólahólum, með Hrafna-þjörgum og um Fögrubrekkur. Leggja bundið slitlag á þá vegi. Marka veg að Írskubúðum.
- » Vegur að Skálasnaga verði landsvegur.

VERNDUN JARÐMYNDANA

- » Kortleggja jarðmyndanir innan þjóðgarðsins.
- » Afla upplýsinga um áþekk svæði innanlands og utan.
- » Við hvers kyns uppbyggingu og skipulag í þjóðgarðinum skal ávallt taka tillit til þess að jarðmyndanir eru viðkvæmar.
- » Fylgjast skal vel með umgengni um viðkvæmar jarðmyndanir, t.d. Öndverðarneshóla, (með vöktun) og grípa til aðgerða áður en í óefni er komið.
- » Við framkvæmdir skal þess gætt að vatn mengist ekki.
- » Rannsaka og gera úttekt á hellum þjóðgarðsins með tilliti til jarðmyndana og lífríkis.
- » Hellar verði kortlagðir í samvinnu við Hella-rannsóknafélag Íslands.
- » Aflað verði og safnað heimildum um notkun hellanna fyrr á tímum og koma upplýsingum á aðgengilegt form.
- » Fylgjast með og stýra umferð í og við hellana. Loka skal viðkvæmum og eftir atvikum hættulegum hellum.

- » Umgengni gesta og rekstraraðila um Snæfellsjökul sé þannig að hún skaði ekki jarðmyndanir á eða við Jökulinn eða valdi mengun.
- » Upplýsingar um framgang og hopun Jökulsins liggi fyrir hjá þjóðgarðinum og verði aðgengilegar á heimasíðu hans.
- » Safna upplýsingum um ljósmyndir, loftmyndir, kvikmyndir, teikningar, málverk o.fl. sem tengist Jöklinum.

VERNDUN LÍFRÍKIS

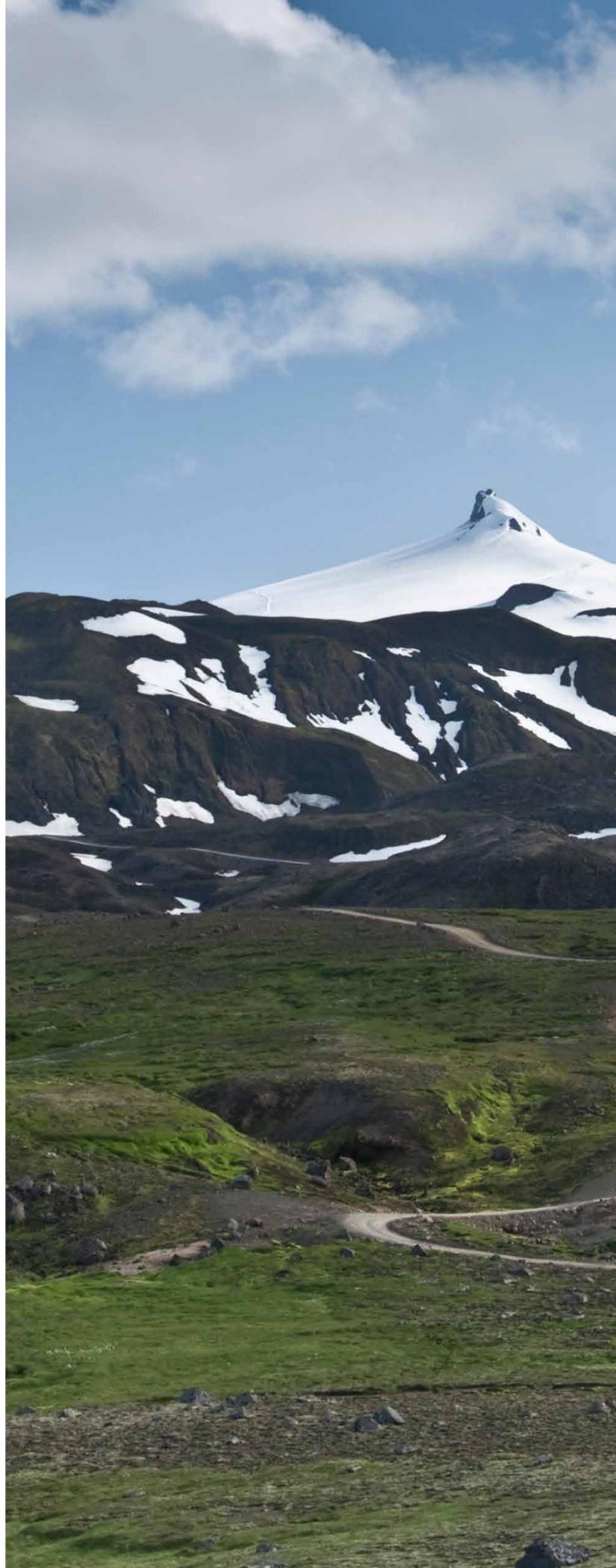
- » Aflað verði skipulega grunnupplýsinga um lífríki innan þjóðgarðsins.
- » Við allt skipulag innan þjóðgarðsins skal sérstaklega gætt að því að vernda búsvæði og tegundir dýra og plantna sem eru viðkvæmar fyrir ágangi manna.
- » Leggja ber áherslu á að varðveita líffræðilega fjölbreytni svæðisins.
- » Rannsaka og kortleggja lífríkið í fjörum þjóðgarðsins.
- » Gerður verði listi yfir þær tegundir dýra og jurta sem lifa þar.
- » Unnin verði vistgerða- búsvæðakort fyrir lífverur strandarinnar þannig að sjá megi þá líffræðilegu fjölbreytni sem þar er að finna. Leitað verður eftir styrkjum til verkefnisins og samstarfi við fagstofnanir.
- » Fræðsla og skilningur manna á fjörinni og því lífi sem þar þrífst verði aukinn með því að setja upp fræðsluskilti, vinna fræðsluefni og bjóða upp á fræðsluferðir í fjörur.
- » Stuðlað verði að frekari rannsóknum á gróðurfari innan þjóðgarðsins í samráði við fagstofnanir.
- » Endurskoðaður verði listi yfir þær tegundir jurta sem lifa í þjóðgarðinum.
- » Endurskoða úttekt og kortlagningu á gróðurfari þjóðgarðsins.
- » Vistgerða-/búsvæðakort fyrir jurtir í þjóðgarðinum verði unnin.
- » Stefnt er að því að eyða framandi plöntutegundum innan þjóðgarðsins, t.d. lúpínu og elri og öðrum þeim framandi plöntutegundum sem kunna að nema þar land.
- » Gerð verði vöktunaráætlun fyrir valda vaxtarstaði ferlaufungs og annarra plantna á válista. Ef hætta er talin á að búsvæði þeirra raskist þarf að grípa til sérstakra aðgerða skv. ráðleggingum fagaðila.
- » Dýralíf í þjóðgarðinum verði rannsakað og fylgst með því. Leitað verði eftir styrkjum til verkefnisins í samstarfi við fagstofnanir.
- » Mink verði haldið niðri á sama hátt og verið hefur (af meindýraeyði Snæfellsbæjar).
- » Rannsaka og fylgjast með hvaða tegundir fugla verpa innan þjóðgarðsins og hver útbreiðsla og fjöldi þeirra er.
- » Þeim sem bjóða upp á útsýnisflug verði bent á að fljúga ekki nálægt fuglabjörgum.
- » Rusl, s.s. plast og netadræsur, verði fjarlægð úr fjörum.

VERNDUN MENNINGARMINJA

- » Halda þarf áfram skráningu minja innan þjóðgarðsins eftir því sem þörf er á og kanna hvar er þörf á endurskráningu minja vegna þess hversu þéttar þær eru.
- » Endurskoða eldri skráningar með nákvæmari staðsetningartækjum.
- » Meta þarf þá hættu sem steðjar að minjunum, t.d. vegna rofs eða ágangs sjávar, og vinna að rannsóknar- og verndaráætlun í samræmi við þær niðurstöður.
- » Endurhlaða og viðhalda þekktum vörðum sem farnar eru að láta á sjá.
- » Kortleggja fornleifar innan þjóðgarðsins, þar með taldar fornar leiðir.
- » Lendingar og aðrar menningarmínjar við ströndina verði mældar upp og kortlagðar.
- » Halda skal við gömlum brunnum og varna þarf því að brunnarir Fálki og Írskrabbunnur fyllist af sandi, með árlegu eftirliti og mokstri.
- » Upplýsa þarf gesti þjóðgarðsins um menningarmínjar með hóflegum skiltum, upplýsingum á Netinu og útgáfu sérstakra bæklinga um fornleifar.
- » Skipuleggja skráning og greining ornefna inn á loftmyndir fari fram.

VERNDUN LANDSLAGS

- » Gerð verði úttekt á landslagi og það kortlagt með tilliti til sérstakrar landslagsheildar og/eða landslagsgerðar.
- » Við hönnun mannvirkja, s.s. vega, skilta og göngustíga, verði haft að leiðarljósi að þau falli vel að umhverfinu og skerði því ekki hughrif fólks af landslaginu.
- » Gerðar verði tilraunir til fimm ára með slátt á og við rústir á Saxhóli í þeim tilgangi að viðhalda því búsetulandslagi sem þar er. Að þeim tíma loknum sé mótuð stefna um áframhald eða frekari aðgerðir.
- » Gengið verði frá vikurnámi austan Blágils með því að jafna úr haugum og köntum þegar vegur yfir á Jökulháls verður lagfærður.
- » Lauslegt rusl, s.s. járnarusl, verði fjarlæggt af gömlum sorpurðunarstöðum, þó ekki stöðum sem eru eldri en hundrað ára.
- » Gengið verði frá urðunarstað við Gufuskála. Skoðað verði hvort grafa þurfi upp ruslið og flytja á brott.



ÚTIVIST OG FERÐAÞJÓNUSTA Í SÁTT VIÐ ÞJÓÐGARÐINN

- » Þjónustustig ferðamannastaða innan þjóðgarðsins verði skilgreint.
- » Þeim sem bjóða upp á útsýnisflug verði bent á að fljúga ekki lágflug yfir þjóðgarðinum.
- » Koma upp aðstöðu til fuglaskoðunar á Svalþúfu, á Öndverðarnesi, við Skálasnaga og í Beruvík.
- » Útbúa bækling um fuglaskoðun.
- » Kortleggja og merkja reiðleiðir og áningarstaði fyrir hesta.
- » Reglur um hestaferðir í þjóðgarðinum verða kynntar á heimsíðu hans og á vettvangi hestamanna. Hestamenn upplýstir um að leita þurfi leyfis hjá þjóðgarðsverði áður en þeir fara um þjóðgarðinn.
- » Umferð hesta um þjóðgarðinn er takmörkuð við 250 hross á sumri.
- » Ákveða hvort og þá hvaða hellum skuli lokað fyrir almennri umferð, í hverja megi fara í fylgd starfsmanna þjóðgarðsins og í hverja sé hættulaust að fara án fylgdar.
- » Vatnshellir og/eða aðrir hellar verði gerðir aðgengilegir, þ.e. þeir merktir, gerðir göngustígar að þeim og sett upp skilti með upplýsingum um hellana og reglur fyrir hellaskoðara.
- » Gera bækling um hella og hellaskoðun og umgengni um þá. Leggja þarf áherslu á að dropsteinar eru sérstaklega verndaðir skv. lögum.
- » Koma þarf upplýsingum á framfæri til gesta um reglur um tjaldsvæði með upplýsingaskilti við þjóðgarðsmörk og þar sem þörf þykir.
- » Áætlun verði gerð um ruslahreinsun í þjóðgarðinum.

BÆTT AÐSTAÐA FYRIR GESTI

- » Byggð verði upp aðstaða fyrir ferðamenn miðað við það þjónustustig sem ákveðið er á hverjum stað.
- » Þjóðgarðurinn kynni starfsemi sína fyrir ferðaðjónustuaðilum á Snæfellsnesi.
- » Gerð verði regluleg úttekt á ferðamennsku og þörfum ferðamanna til að unnt sé að bregðast við breytingum.
- » Aðgengi fyrir alla sé haft að leiðarljósi við uppbyggingu aðstöðu innan þjóðgarðsins. Á vissum svæðum verði sérstaklega hugað að góðu aðgengi.
- » Leiðir verði GPS-mældar í samræmi við kort 6.1 í viðauka III; Samantekt um þjóðgarðinn Snæfellsjökul.
- » Fjölga þarf hringleiðum og huga að tengingum á milli leiða.
- » Koma upp skiltum við upphaf gönguleiða þar sem fram kemur nafn leiðar, vegalengd og áætlaður göngutími.
- » Greinargóðar gönguleiðalýsingar séu í bæklingum og vefsíðu þjóðgarðsins sem aðgengileg er á Vefnum. Þar komi m.a. fram lengd, hvort leiðin er stikuð, hversu erfið hún er o.fl.
- » Allar stikaðar leiðir séu gengnar og þeim haldið við snemmsumars ár hvert.
- » Reglur um umferð á Snæfellsjökli séu kynntar gestum þjóðgarðsins og á vettvangi útivistarféлага.
- » Setja upp skilti við aðkomuleiðir að Snæfellsjökli með kortum og upplýsingum um þær reglur sem gilda um hann.

- » Hafa eftirlit með að reglum um umferð og umgengni á Snæfellsjökli sé fylgt.
- » Vinna leiðbeiningar um ferðir á jökul.
- » Í öryggisáætlun þjóðgarðsins verði áætlun vegna slysa á jökli og hugsanlegs eldgoss.

EFLING FRÆÐSLU OG SAMSTARFS

- » Þjóðgarðurinn verði með sýnilegri heimasíðu en nú er.
- » Ársskýrsla þjóðgarðsins verði öllum aðgengileg á Netinu.
- » Unnin verði fræðsluáætlun fyrir þjóðgarðinn.
- » Sumardagskrá þjóðgarðsins sé vel auglýst þannig að sem flestir nýti sér hana. Dagskránni verði dreift á ferðamannastaði og upplýsingamiðstöðvar á Vesturlandi og í Reykjavík. Hún verði sérstaklega kynnt heimamönnum, t.d. með auglýsingum á opinberum stöðum og pistlum í staðarblöðum.
- » Á hverju sumri verði dagskrárlíðir sem taldir eru höfðar til heimamanna.
- » Tekið verði á móti sérhópum eftir því sem mögulegt er.
- » Kappkostað skal að gestastofan sé lifandi mót-tökustaður fyrir gesti þjóðgarðsins, munir þar verði uppfærðir og nýjungum bætt við.
- » Kynna þjóðgarðinn fyrir skólum.
- » Útbúa verkefni fyrir skólahópa.
- » Nýta skal umhverfið og náttúruna til kennslu.
- » Þjóðgarðurinn kanni grundvöll fyrir samstarfi við Slysavarnafélagið Landsbjörg um aukna starfsemi á Gufuskálum þar sem áhersla yrði lögð á fræðslu um náttúru, menningarmínjar, náttúruvernd og útivist s.s. fyrir skóla eða hópa eldri borgara.
- » Stefnt verði að því að koma á fót náttúruskóla í tengslum við þjóðgarðinn.
- » Komið verði á samstarfi um nýtingu vita og annarra mannvirkja fyrir fræðslustarfsemi þjóðgarðsins.
- » Hjá þjóðgarðinum er lögð áhersla á að kynna starfsemi sína með fréttatilkynningum og stuttum fréttum. Þjóðgarðurinn birti reglulega fréttir af starfsemi sinni, dagskrá, framkvæmdum, nýjungum í gestastofu o.fl. í staðarblöðum á Snæfellsnesi, sem og á Vesturlandi öllu.
- » Vanda þarf vel valið þegar greiða þarf fyrir auglýsingar.
- » Fræðsluefni fyrir landverði verði safnað markvísst og gert aðgengilegt fyrir starfsmenn.
- » Reglur um hvernig bregðast skuli við slysum verði kynntar landvörðum, m.a. í landvarðahandbók.
- » Starfsmenn þjóðgarðsins sækja námskeið í skyndihjálpar og skulu landverðir ávallt hafa lágmarksbúnað til skyndihjálpar með í för.
- » Varúðarskilti og björgunarhringir verða settir upp á völdum stöðum.
- » Öryggisáætlun fyrir þjóðgarðinn verður unnin og síðan uppfærð árlega.
- » Þjóðgarðurinn stuðli að og viðhaldi góðum tengslum við frjáls félagasamtök á svæðinu.
- » Þjóðgarðurinn hafi frumkvæði að því að kynna félagasamtökum og skólum þá þjónustu sem þjóðgarðurinn hefur upp á að bjóða.

AUKA MEÐVITUND UM HAGRÆNT GILDI

- » Reglur um leyfisveitingar liggja fyrir og séu aðgengilegar á heimasíðu Þjóðgarðsins/Umhverfisstofnunar. Umsóknareyðublöð verði á heimasíðunni.
- » Einungis verður heimilt að taka efni úr farvegi Móðulækjar til viðhalds á vegum innan Þjóðgarðsins.
- » Heimilt verður að veita leyfi fyrir grjótnámi á Malarrífi vegna viðhalds á höfninni á Arnarstapa.
- » Önnur efnistaka verður að jafnaði óheimil (sjá viðauka III, kafla 8.3).
- » Sauðfjárbeit er leyfileg innan Þjóðgarðsins Snæfellsjökuls. Aukist beitin frá því sem er árið 2010, þannig að hætta sé talin á að hún hafi áhrif á gróðurfar, verður beit takmörkuð.
- » Meta þarf beitarþol og burðargetu svæðisins.
- » Fylgjast þarf með þróun beitar og fjölda sauðfjár og setja ítölu ef með þarf.
- » Ekki er leyfilegt að reka eða aka fé að Þjóðgarðsmörkum eða inn í hann til að sleppa því lausu.
- » Vetrarþing er ekki leyfð innan Þjóðgarðsins og skal vera búið að smala fé fyrir fyrsta nóvember ár hvert.
- » Skipulögð verði vöktun fugla innan Þjóðgarðsins og áætlun gerð um hófstilla nýtingu fuglabjarga í Þjóðgarðinum.
- » Sækja þarf um leyfi til Þjóðgarðsins óski menn eftir því að sækja egg í björgin. Þeir sem fá slíkt leyfi skulu upplýsa Þjóðgarðinn um hve mörg egg voru tekin, hvar þau voru tekin og af hvaða tegund þau voru.
- » Upplýsa þarf fyrirtæki um reglur varðandi kvikmyndatöku í atvinnuskyni.
- » Kvikmyndagerðarmenn skulu afla tilskilinnna leyfa áður en kvikmyndataka hefst (sjá viðauka III, kafla 8.2.).
- » Eyðublöð vegna kvikmyndatöku verða aðgengileg á heimasíðu.
- » Setja skal reglur um hvernig minnisvarða megi reisa í Þjóðgarðinum og af hvaða tilefni.
- » Vegna minnisvarða við fornminjar skal leita leyfis hjá Fornleifavernd ríkisins auk Þjóðgarðsins.

Taka ber fram að efnistaka er skipulagsskyld og þarf að vera í samræmi við bæði aðalskipulag og deiliskipulag þar sem sveitarstjórn setur skilmála fyrir framkvæmdaleyfi. Framkvæmdaleyfi fyrir efnistöku getur jafnframt verið háð samþykki annarra aðila og mati á umhverfisáhrifum.

AUKIÐ SAMSTARF UM RANNSÓKNIR

- » Stuðlað verði að áframhaldandi markvissu og góðu samstarfi Þjóðgarðsins við þá aðila sem sinna náttúrufars- og menningarrannsóknnum.
- » Stuðlað verði að samstarfi við rannsakendur og reynt að tryggja að niðurstaða rannsókna berist Þjóðgarðinum.
- » Stuðla skal að því að háskólanemar geti stundað rannsóknir í sínu fagi innan Þjóðgarðsins og að þær nýtist Þjóðgarðinum.
- » Þeir sem stunda rannsóknir innan Þjóðgarðsins skulu senda niðurstöður þeirra til Þjóðgarðsins, honum að kostnaðarlausu.
- » Á heimasíðu Þjóðgarðsins verði eyðublað sem rannsakendur fylli út þegar sótt er um leyfi til rannsókna. Á blaðinu komi fram þau ákvæði sem gilda um rannsóknir innan Þjóðgarðsins.
- » Safnað verði upplýsingum um fyrri rannsóknir og niðurstöður þeirra, og þær skráðar í gagnagrunn. Yfirlitið sé aðgengilegt á heimasíðu Þjóðgarðsins á Netinu.

UMHVERFISVÖKTUN

- » Gerð verði vöktunaráætlun í samráði við fagaðila. Vakta þarf fugla, ref, mink, plöntur, válistategundir, gróðurfar, göngustíga, fjölda og viðhorf ferðamanna, breytingar á jöklinum og ástand jarðfræði- og menningarminja.
- » Fjöldi ferðamanna sé talinn reglulega, t.d. á Djúpálónssandi og öðrum stöðum þar sem þess er talin þörf.
- » Fjöldi refagrenja sé vaktaður og gripið verði inn í þyki ástæða til.

STARFSMENN

- » Stefnt er að því að starfsmönnum Þjóðgarðsins verði fjölgað.
- » Unnið skal að því að bæta starfsaðstöðu starfsmanna.

FJÁRMÖGNUN

- » Unnið skal að því að fjárframlög til Þjóðgarðsins verði hækkuð þannig að hann geti sinnt þeim skyldum sem honum ber.
- » Ávallt verði sótt um þá styrki sem mögulegir eru til fjármögnunar á einstökum verkefnum í Þjóðgarðinum.
- » Mótaðar verði skýrar reglur um styrki og kostun einkaaðila í Þjóðgarðinum.

ENDURSKOÐUN

- » Framkvæmdaáætlunina á að endurskoða eftir 10 ár frá degi undirritunar.



